

Katrīne Pļaviņa: "Ja tāda ir politiskā griba, tad esam pēc labākās sirdsapziņas šos plauktus aizsnieguši!"

Publisko iepirkumu likuma grozījumu novitāti – iespēju pasūtītājam prasīt Konkurences padomei atsauksmi un uz tās pamata no konkursa izslēgt pretendentu – ir atbalstījusi Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera; par to sīkāk izjautājām Sorainen ZAB zvērinātu advokāti, LTRK Publisko iepirkumu komitejas vadītāju Katrīni Pļaviņu

Teksts Jānis Goldbergs
Foto publicitātes

Nupat tapuši Finanšu ministrijas Publisko iepirkumu likuma grozījumu priekšlikumi uz trešo lasījumu un drīzumā tiks iesniegti Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijai. Grozījumi paredz Konkurences padomi padarīt par tādu kā arbitru. Kas notiek ar likumu?

LTRK bija iespēja sniegt viedokli koalīcijas apspriežu procesā, un no visa apspriestā šī ir vienīgā iniciatīva, kuru uzņēmēji atbalsta. Nav jau noslēpums, ka Saeimas Tautsaimniecības komisija ir uzņēmusi nopietnu kursu uz būvniecības karteļa seku apkarošanu un novēršanu publiskajos iepirkumos. Nenoliegšu, ka risinājums ar Konkurences padomes atsauksmi, kas var iedrošināt pasūtītāju izslēgt pretendentu no iepirkuma, ir liels jauninājums visā sistēmā. LTRK pozīcija bija, ka problēma pastāv un tā ir jārisina.

Runāsim praktiski! Kā tas dzīvē izskatās no uzņēmēju organizācijas skatupunkta? Parasti uzņēmēji nesteidzas pie regulatora pēc palīdzības?

Tas, kādēļ LTRK biedri saredzēja iespēju iniciatīvu atbalstīt, ir balstīts praktiskos apsvērumos. Jau gadiem Konkurences padome sadarbībā ar Iepirkumu uzraudzības biroju ir centusies izglītēt pasūtītājus par to, kāds izskatās sarunāts iepirkums, sākot jau ar klasisku piemēru, kad piedāvājuma noformējums vairākiem pretendentiem ir viens, bet pasūtītājs tādu nemaz nav devis, un beidzot ar cenu trepēm un smalkākiem mehānismiem. Praktiskā problēma, ko uztvērām no kameras biedriem, kas ir arī pasūtītāji, ir tāda – redzam piedāvājumus, divus dažādus, bet tie vārds vārdā sakrīt, pat kļūdas tās pašas. Skaidrs, ka tā ir blēdīšanās un jāsūta uz Konkurences padomi. Pasūtītājs sūta, bet tālāk kas notiek? Izņem jau dalībniekus nevar pat tad, ja nav šaubu par blēdīšanos. Teorētiski var gaidīt divus gadus, kamēr Konkurences padome izmeklē lietu, bet tas nav nopietni. Pasūtītājam mehānisma nav bijis. Ne vienmēr pasūtītāja uzrādītā mazā zivs ir tā, ko ir vērts ķert, jo Konkurences padomes resursi ir ierobežoti.

Nevienu neinteresē, ir spriedums vai nav. Ārvalstu pretendenti, kas nāk uz Latviju, vērtē reputāciju un tās ēnu uz sadarbības partneri, nevis strīdus.

Kur ir pamats, kādēļ vispār to darām?

Es pārstāvu LTRK arī Eiropas Komisijas Publisko iepirkumu ekspertu grupā. EK sajuta to, ka dalībvalstīs ir jautājums – kā mēs varam iepirkumos efektīvi apkarot kartelus? Bija svarīgi celt galdā direktīvas atbilstošo punktu, kas saka, ka dalībvalsts var konkrētā iepirkumā paredzēt izslēgt no dalības konkrētus uzņēmumus, kuri vienojušies ar citiem pretendentiem kropļot konkurenci konkrētā iepirkumā. Tas bija pirms diviem gadiem, un pēc tam EK publicēja ļoti garu skaidrojumu par tēmu. Skaidrojums balstās uz konkurences tiesību sistēmu, atziņām un spriedumiem par to, kas ir karteļa pietiekamās norādes. Virspusēji raugoties uz tapušo regulējuma piedāvājumu, var rasties jautājums, kas tās par norādēm, tomēr skaidrojumā viss ir izklāstīts. Pieejamas arī OECD vadlīnijas par to pašu. Domā-

ju, ka šis skaidrojums būs aktuāls un daudz lasīts dokuments tuvākajā laikā.

Tātad ir mums pasūtītājs, un viņš redz, ka divi pretendenti acīmredzami blēdās, piemēram. Kādēļ vajadzīga Konkurences padome?

Jā, ja tiek dota iespēja izslēgt aizdomīgos, tad ir jautājums, kā novērst korupciju visā shēmā. Tas LTRK biedriem vienmēr ir aktuāli. Vēl pirms būvnieku kartēļa visas uzņēmēju organizācijas runāja par to, ka jāierobežo piedāvājumu vērtēšanas termiņš, jo sākās cenu celšanās un bija skaidri saprotams, ka pat seši mēneši var būt par daudz. Tajā brīdī arī dzima doma par Konkurences padomi kā arbitru. Ja tiesās mums ir pagaidu noregulējums, kas pilda līdzīgu funkciju, tad šeit – Konkurences padome. Pie tās vērsas pasūtītājs, kurš redz iespējamu pārkāpumu un prasa viedokli. Arbitrs ir vajadzīgs, lai pasūtītāju nevainotu korupcijā, savukārt atbildība par lēmumu paliek pie pasūtītāja. Protams, ka sākumā tie būs augsti prasmīgie pasūtītāji, kas šo regulējumu varēs lietot, jo viņi jau ir pazīstami ar konkurences tiesībām, viņiem ir eksperti un viņi zina, par ko ir runa. Cerība ir, ka šo mehānismu izmantos godprātīgi, vairošot pielietojumu un tas atrisinās situāciju kopumā. Iespējams, pēc pāris gadiem Konkurences padomes funkcija atkritīs.

No likuma grozījumu projekta nav saprotams, vai ir obligāts priekšnoteikums prasīt atsaukšmi Konkurences padomei, vai tā ir tāda brīva izvēle: gribu – prasu, negribu – neprasu?

Tas noteikti tā nav domāts! Drīzāk ir stāsts par to, vai norādes par karteli pasūtītājam šķiet pietiekami skaidras. Tas ir tāds mājiens ar mietu, ja aizdomas ir un tu neprasi Konkurences padomei atsaukšmi, tad lēmuma atcelšanas riski strauji pieaug.

Nekādas soda sankcijas pasūtītājam par to, ka kāds kaut ko spītīgi neredz vai arī kļuvis pār mēru vērtīgs, taču nav paredzētas?

Ja kāds kļuvis pārmēru redzīgs, tad Konkurences padome ir kā arbitrs un novērtētājs. Tas, ka kāds izliekas neredzam, tas ir risks un tāds paliks. Tajā pašā laikā visi esam redzējuši, kas notiek, ja izliecies kaut ko neredzam. Pirmkārt, ja pārkāpums tomēr tiek atklāts, visi jau saprot, ka pasūtītājs nav redzējies. Tiesa pat apstiprināja Konkurences padomes sodu SIA *Rīgas satiksme*, jo pasūtītājs varēja situāciju savlaicīgi novērst.

Šeit tomēr saskatu nelielu ķezu. Manuprāt, Konkurences padome tomēr ir apsūdzības iestāde, un pēc būtības tai vajadzētu domāt no pozīcijas, ka aizdomās turamais ir vainīgs, līdzīgi kā domā prokurors, nevis kā domā tiesnesis. Vai nebūtu labāk, ja šo arbitra lomu tomēr uzņemties tiesa un bez kavēšanās?

Tiesāšanās ir iespējama pēc tam. Skatīsimies praktiski! Iepirkums, četri piedāvājumi. Pasūtītājs divos piedāvājumos saskata sarunātu iepirkumu. Sūta pieprasījumu Konkurences padomei. Iestāde dod atsaukšmi, kas ir par pamatu izslēgšanai no konkursa. Tālāk pieslēdzas uzticamības atjaunināšanas mehānisms, un pasūtītājs, visdrīzāk, sūta vēstuli abiem pretendentiem ar lūgumu

skaidrot un piebildi, ka Konkurences padomes atsauksme bijusi negatīva. Proti, lūgums ir informēt par uzticamības atjaunošanu. Teorētiski pretendenti var laboties, sniegt ziņojumu Konkurences padomē, skaidrot lietu pasūtītājam. Tikai tad, ja uzticamība nav atjaunota, pasūtītājs lemj par izslēgšanu. Tad abi pretendenti, kas izslēgti no konkursa, var iet uz Iepirkumu uzraudzības biroju un pārsūdzēt pasūtītāja rīcību, t.sk. Konkurences padomes atsauksmi. Tikai pēc tam lieta nonāk tiesā, un tur ir iespēja saņemt pagaidu noregulējumu, kas aptur līguma parakstīšanu un saglabā pretendentiem iespēju līgumu tomēr saņemt.

Un tomēr ES direktīva mums ir vajadzīga...

Jā, direktīva mums ir, un šis bija tāds procesuālais ietvars, kas risina lietu, jo ar direktīvu esam ļoti ierobežoti izslēgšanas iespējās. Rezultātā mums ir tas, kas ir, – vai nu pietiekamas norādes par karteli, vai arī gala lēmums. Tā kā secinājam, ka ar gala lēmumu nepietiek, tad arī šāds risinājums.

Mazliet atgādina Finanšu nozares kapitālo remontu. Nupat intervijā Santa Purgaile stāsta, ka mums kvalitāte ir svarīgāka par kvantitāti, un tajā pašā dienā ekonomists Mārtiņš Āboliņš publicē ārvalstu investīciju apjomus Baltijas valstīs, kur redzams šis kvalitatīvais pārsvars. Proti, mans jautājums ir, vai, ļoti kvalitatīvi interpretējot Eiropas direktīvu, mēs nepaliksim bez būvniekiem un citiem uzņēmējiem?

Runājot par direktīvas izpratni, tādēļ mums šeit ir Eiropas Komisijas (EK) skaidrojums. Protams, ka EK ekspertu grupā bija ne mazums kritisku piezīmju par to, kas tur ir sarakstīts, tomēr, paliekot pie harmoniskas pieejas, teiktu, ka tā tam vajadzētu būt. Risinājums ir pareizs. Otra lieta, kas noteikti būs arī politiku mūtēs, ir Eiropas Komisijas norāde par to, ka mums ir problēma ar korupciju iepirkumos. Kopumā jāteic, ka tiešām mēs skaram augstus plauktus tiesību zinātnē un iebildumi var būt, bet, ja tāda ir politiskā griba, tad esam pēc labākās sirdsapziņas šos plauktus aizsnieguši un padarījuši visu saprotamu.

Par tiem, kas paliks. Jautāšu tieši – ja mēs ar atsauksmēm no spēles izslēdzam pusī nozares, tad kas mums paliks? Būvniecības kartēļa gadījumā, kura sekas mēģina likvidēt vēl tad, kad tiesas lēmuma nav, ir tā, ka mēs taisām likumu ar saukli, kas, iespējams, ir tikai ļoti skaļš.

LTRK pārstāv godprātīgu uzņēmēju. Mūsu biedri neiedomājas, ka viņi raksta likumu sev. Mērķis ir uzlabot uzņēmējdarbības vidi visiem. Runājot par to, no kurienes šīs metodes nāk, par Rietumu izpratni, par to, kā ir godprātīgi jāstrādā, tad tur jau tas ir iestājies. Tajā brīdī, kad jāizvēlas darījumu partneris, tad negodīgos svīturo ārā. Nevienu neinteresē, ir spriedums vai nav. Ārvalstu pretendenti, kas nāk uz Latviju, vērtē reputāciju un tās ēnu uz sadarbības partneri, nevis strīdus. Ja reputācija metīs ēnu, tad saruna ir beigusies. LTRK uzvarēja viedoklis, ka noslēgumā pasūtītājiem, kuri grib kaut ko darīt, ir iespēja darīt. Jo sevišķi, ja iepirkumā ir kaut kādas milžu cīņas, tad arī šis instruments viņiem ir noderīgs.

ĪPAŠAIS PIEDĀVĀJUMS 100% ELEKTRISKAJĪEM PEUGEOT e-208 un e-2008

UZZINI VAIRĀK - PEUGEOT.AMSERV.LV

AMSERV AMSERV KRĀSTA (ADAM AUTO SIA) PEUGEOT salons Rīgā, Krasta ielā 66.
Pieņemti un uzlikti vairāki - 67078000.

Peugeot e-208 autonomija 342 km (WLTP), Peugeot e-2008 autonomija 346 km (WLTP).
Akcijas laikā pirobejs dāvēnā saņems bezmaksas **innofit** VOLT 22 kW jaudas **ABB Terra AC WALLBOX** uzlādes iekārtu mājoklīm
un 500 eiro kredītu elektromobilja uzlādei **e-mobi** publiskajā uzlādes tīklā. Akcija norisinās no 03.01.2022. līdz 31.03.2022.

